

Szkoła Podstawowa Nr 109 im. Ludwika Wawrzyńskiej
ul. Pryncypalna 74 93-379 Łódź

ZBIÓR PROCEDUR POSTĘPOWANIA WOBEC „DZIECKA W KRYZYSIE”

w Szkole Podstawowej nr 109
w Łodzi im. Ludwika Wawrzyńskiej

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

W Szkole Podstawowej Nr 109 im. Ludwiki Wawrzyńskiej w Łodzi

WSTĘP

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników szkoły i osoby współpracujące ze szkołą (wolontariusze, stażyści, praktykanci, przedstawiciele instytucji i firm) jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dzieci przemocy w jakiegokolwiek formie. Standardy ochrony małoletnich obowiązują wszystkich pracowników szkoły i osoby współpracujące ze szkołą i zawierają wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i dobra dzieci.

Standardy ochrony małoletnich obejmują:

Rozdział I - OBJAŚNIENIE TERMINÓW

Rozdział II - PROCEDURY KONTROLI PRACOWNIKÓW PRZED DOPUSZCZENIEM DO PRACY Z MAŁOLETNIMI W ZAKRESIE SPEŁNIANIA PRZEZ NICH WARUNKÓW NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ I OBYCZAJOWOŚCI

Rozdział III - ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA OBJAWY KRZYWDZENIA DZIECI

Rozdział IV - ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIMI, A PERSONELEM

Rozdział V - ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO

Rozdział VI - PROCEDURA SKŁADANIA ZAWIADOMIENIA O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO ORAZ ZAWIADOMIENIA SĄDU OPIEKUŃCZEGO

Rozdział VII - ZASADY UDOSTĘPNIANIA PRACOWNIKOM, MAŁOLETNIM I ICH RODZICOM/OPIEKUNOM STANDARDÓW DO ZAZNAJOMIENIA I STOSOWANIA

Rozdział VIII - WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI, A W SZCZEGÓLNOŚCI ZACHOWAŃ NIEDOZWOLONYCH

Rozdział IX - PROCEDURY OCHRONY DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI

W INTERNECIE ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

Rozdział X - ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO
UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

Rozdział XI - MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW

Rozdział XII - PRZEPISY KOŃCOWE

Rozdział I

OBJAŚNIENIE TERMINÓW

1. **Pracownikiem szkoły** jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
2. **Osoby współpracujące ze szkołą** to pracownicy firm i instytucji wspierających szkołę, wolontariusze, stażyści, praktykanci odbywający w szkole praktykę zawodową.
3. **Małoletnim** jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
4. **Opiekunem małoletniego** jest osoba uprawniona do jego reprezentacji, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
5. **Zgoda rodzica** małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z jego rodziców. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd- wydział rodzinny i nieletnich.
6. Przez **krzywdzenie małoletniego** należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na jego szkodę przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły, lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.

Krzywdzeniem jest:

- *Przemoc* – zachodzi wówczas, gdy jakaś osoba odnosi się do drugiej w sposób niezgodny z wymaganiami relacji, która je łączy.
- *Przemoc fizyczna* – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne;
- *Przemoc emocjonalna* – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać. Jej celem jest 2 naruszenie godności osobistej;
- *Wykorzystywanie seksualne dziecka*¹ - to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio

---

¹ Definicja podana za: P. Masłowska, J. Podlewska, Interwencja prawna na rzecz dziecka krzywdzonego. Informator dla profesjonalistów, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, s. 7 (dokument elektroniczny dostępny na stronie: https://edukacja.fdds.pl/pluginfile.php/101327/mod_resource/content/3/Interwencja_prawna_informator-akt_03.2023.pdf).

dorżale rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy.

Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas; wśród przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego wyróżnić można przestępstwa wskazane w Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.) w następujących regulacjach:

- 1) art. 197 – zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej,
- 2) art. 198 – seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności,
- 3) art. 199 – seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia,
- 4) art. 200 – seksualne wykorzystanie małoletniego,
- 5) art. 200a – elektroniczna korupcja seksualna małoletniego,
- 6) art. 200b – propagowanie pedofilii,
- 7) art. 202 – publiczne prezentowanie treści pornograficznych.

Zgodnie z art. 304 § 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.) instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

– *Zaniedbywanie* – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnianie mu odpowiedniego pożywienia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

7. **Osoba odpowiedzialna za** to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik, sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie szkoły oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.

8. Osoba odpowiedzialna za Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad realizacją polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w szkole.

9. **Dane osobowe** dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.

Rozdział II

PROCEDURY KONTROLI PRACOWNIKÓW PRZED DOPUSZCZENIEM DO PRACY Z MAŁOLETNIAMI W ZAKRESIE SPEŁNIANIA PRZEZ NICH WARUNKÓW NIEKARALNOŚCI ZA PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ I

OBYCZAJOWOŚCI

1. Dyrektor szkoły weryfikuje w Rejestrze sprawców przestępstw seksualnych oraz Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych każdą osobę przed, dopuszczeniem jej do pracy z uczniami.
2. Nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy, jest obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego.
2. Wszyscy pracownicy, praktykanci, stażyści, wolontariusze mają obowiązek stosować Standardy Ochrony Małoletnich.

Rozdział III

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA OBJAWY KRZYWDZENIA DZIECI

1. Pracownicy szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i objawy krzywdzenia małoletnich.
2. Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa, że uczeń jest krzywdzony zobowiązany jest zareagować, a w sytuacji koniecznej udzielić pierwszej pomocy.
3. Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu ucznia lub inne informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
4. Pracownicy zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo małoletnich zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi szkoły.

Ważne sygnały

Pracownicy placówki zwracają szczególną uwagę na występowanie w zachowaniu małoletniego sygnałów świadczących o krzywdzeniu, w szczególności o możliwości popełnienia przestępstwa wskazanego w § 2.

Uwagę pracownika powinny zwrócić np. następujące zachowania:

- A. Dziecko jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie.
- B. Dziecko kradnie jedzenie, pieniądze itp.
- C. Dziecko żebrze.
- D. Dziecko jest głodne.
- E. Dziecko nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.

- F. Dziecko nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku.
- G. Dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia.
- H. Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Dziecko często je zmienia.
- I. Pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach w-f .
- J. Dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody.
- K. Dziecko boi się rodzica lub opiekuna, boi się przed powrotem do domu.
- L. Dziecko wzdyga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła.
- M. Dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.
- N. Dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.
- O. Dziecko osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości.
- P. Dziecko ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet itp.).
- Q. Dziecko używa środków psychoaktywnych. R. Dziecko nadmiernie szuka kontaktu z innym dorosłym (tzw. „lepkość” dziecka).
- R. Dziecko moczy i zanieczyszcza się bez powodu lub w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób.
- S. Dziecko ma otarcia naskórka, bolesność narządów płciowych i/lub odbytu.
- T. W pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka zaczynają dominować elementy/ motywy seksualne.
- U. Dziecko jest rozbudzone seksualnie niestosownie do wieku.
- V. Dziecko ucieka z domu.
- W. Nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania dziecka.
- X. Dziecko mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach, których doświadcza.
- Y. Inne...

Zareaguj:

- A. Rodzic (opiekun) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnienia przyczyn obrażeń dziecka.

- B. Rodzic (opiekun) odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka.
- C. Rodzic (opiekun) mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko (np.: używając określeń takich, jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”).
- C. Rodzic (opiekun) poddaje dziecko surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko.
- D. Rodzic (opiekun) nie interesuje się losem i problemami dziecka.
- E. Rodzic (opiekun) często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa dziecko.
- F. Rodzic (opiekun) jest apatyczny, pogrążony w depresji.
- G. Rodzic (opiekun) zachowuje się agresywnie.
- H. Rodzic (opiekun) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np.: reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie.
- I. Rodzic (opiekun) nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka.
- J. Rodzic (opiekun) faworyzuje jedno z rodzeństwa.
- K. Rodzic (opiekun) przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (na przykład podczas zabawy).
- L. Rodzic (opiekun) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.
- M. Inne...

(Występowanie pojedynczego symptomu nie zawsze mówi o tym, że dziecko doświadcza przemocy, jeśli jednak symptom powtarza się, bądź występuje ich kilka równocześnie z dużym prawdopodobieństwem możemy określić, że mamy do czynienia z krzywdzeniem dziecka)

Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym:

- A. Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy: a. oddzielny pokój, b. z dala od osób postronnych, c. brak pośpiechu.
- B. Przyjmij pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka – usiądź lub przykucnij.
- C. Używaj języka zrozumiałego dla dziecka.
- D. Okazuj dziecku szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
- E. Bądź cierpliwy – dziecko może zaprzeczać prawdzie.
- F. Nie naciskaj na dziecko – wyznaczenie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.
- G. Unikaj naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
- H. Okaż zrozumienie, że nie łatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
- I. Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
- J. Bądź świadomy oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach.

- K. Nazwij przemoc – przemocą i pokaż dziecku, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły.
- L. Wesprzyj dziecko – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko je to spotkało, że wiele dzieci przeżywa podobne problemy.
- M. Wyjaśnij dziecku w przystępny sposób, co zamierzasz dalej robić.

Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na:

- wstyd,
- poczucie winy,
- strach przed ponownym skrzywdzeniem,
- tajemnicę,
- lojalność wobec sprawcy przemocy

Rozdział IV

**ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE
MIĘDZY MAŁOLETNIAMI, A PERSONELEM**

Dopuszczalne zachowania i praktyki dotyczą następujących obszarów:

1. Bezpośredni kontakt z małoletnim oparty jest na poszanowaniu jego intymności i godności np.:
  - kontakty w zajęciach sportowych i rekreacyjnych;
  - interwencje wychowawcze prowadzone poprzez bezpośredni kontakt fizyczny są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących, konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie);
  - procedury i działania z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy);
  - zagrożenie lub panika spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

- przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie);
  - erotyzowania relacji (flirt słowny, dwuznaczny żart, zły dotyk, wyzywające spojrzenie);
  - seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne);
2. Komunikacja werbalna z małoletnim powinna być pozbawiona akcentów wrogich, wulgarnych, agresywnych, złośliwie ironicznych, nie powinna:
    - wzbudzać w małoletnim poczucia zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk);

- obniżać i niszczyć poczucie własnej wartości ucznia (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie; reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy, negowanie uczuć, wyśmiewanie);
  - upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie, umniejszanie wartości);
  - naruszać granic (niezachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym).
3. Pracowników obowiązuje obiektywizm, sprawiedliwość, bezinteresowność i szacunek w traktowaniu oraz ocenie każdego ucznia bez względu na pochodzenie, rasę, wyznanie i narodowość.

Równe traktowanie oznacza, że niedozwolone jest:

- wyłączenie skupiania uwagi na wybranych uczniach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych;
- nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych;
- nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań, nieadekwatne do możliwości i wiek – zwalnianie z wykonywania obowiązków w nieuzasadnionych sytuacjach;
- godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową;
- dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad;
- przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych wychowanków przez silniejszych.

4. Kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza szkołą powinny być:

- ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych, opiekuńczo-wychowawczych (np. towarzyszenie w realizowanych poza szkołą ważnych dla małoletniego wydarzeniach wymagających wsparcia osoby dorosłej, zorganizowane przez szkołę wyjazdowe formy itd.);
- dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy wychowawczej, możliwość wykonania kopii/wydruku korespondencji mailowej, SMS-owej, zapisów na portalach społecznościowych);
- odbywać się w miarę możliwości z wykorzystaniem sprzętu szkolnego;
- niedopuszczalne jest utrzymywanie takich kontaktów celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb społecznych lub emocjonalnych, namawiania do zachowań niezgodnych z prawem, dających poczucie bycia faworyzowanym, wyróżnianym.

5. Transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe:

- uczniowie w przypadku nagłego zachorowania mogą być odbierani ze szkoły jedynie przez 4 rodziców/opiekunów lub osoby przez nich upoważnione;
- organizacja transportu, noclegu poza szkołą powinna być uzasadniona (np. wyjazd na wycieczkę szkolną lub inne wydarzenia organizowane przez szkołę);
- opieka nad uczniami w sytuacjach wyjazdowych powinna być zgodna z przepisami o organizacji wyjazdów i wycieczek szkolnych;
- przy organizacji noclegu zakwaterowania brane pod uwagę jest pokrewieństwo, relacje i płeć podopiecznych.

6. „**Informacja zwrotna**” komunikat informujący uczniów, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:

- **fizycznej** (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie, uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych; pozbawianie snu, pokarmu, ekspozycja na zimno, ciepło itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym);

- **psychicznej** (dominacja poprzez krzyk, groźby, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).
7. Wyłącznie rodzice i opiekunowie prawni uczniów mają prawo do uzyskania, w każdej chwili, wszelkich informacji na temat funkcjonowania ucznia na terenie szkoły, w trakcie wycieczek i innych wydarzeń organizowanych przez szkołę.

Rozdział V

ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETniego LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETniego

Zakres zadań poszczególnych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji, że małoletni uczeń jest krzywdzony:

a) Dyrektor szkoły:

- Przyjmuje zgłoszenie o krzywdzeniu lub podejrzeniu krzywdzenia małoletniego;
- Uczestniczy w rozmowie z rodzicami lub opiekunami prawnymi lub deleguje do tego pedagoga/psychologa szkolnego;
- W sytuacjach podejrzenia przemocy domowej wobec małoletniego podejmuje decyzję o uruchomieniu procedury „Niebieska Karta”;
- W przypadku, gdy małoletni doświadcza przemocy domowej lub jeżeli rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy ze szkołą zleca złożenie wniosku o wgląd w sytuację rodziny do sądu pedagogowi szkolnemu lub zawiadamia policję lub prokuraturę o podejrzeniu przestępstwa;
- W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia małoletniego niezwłocznie zawiadamia policję;
- W sytuacji gdy sprawcą przemocy jest osoba dorosła spoza rodziny zawiadamia policję/ prokuraturę/ sąd (załącznik nr 3/załącznik nr 4);
- W przypadku, gdy sprawcą przemocy jest nieletni a wcześniejsze metody postępowania szkolnego okazały się nieskuteczne zawiadamia sąd;
- Organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla małoletniego;
- Prowadzi nadzór nad procedurami uruchomionymi w związku ze zgłoszonym zjawiskiem krzywdzenia ucznia;
- Zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań np. ułatwia konsultacje trudnych spraw ze specjalistami, organizuje zajęcia zwiększające kompetencje w zakresie reagowania na przemoc wobec małoletnich;
- Egzekwuje od rodziców i opiekunów informacje zwrotne na temat realizacji w szkole Standardów Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem.

b) Pedagog i psycholog szkolny:

- Przyjmuje i rejestruje sprawę zgłoszenia przemocy w rodzinie;

- Diagnostuje sytuację ucznia i jego rodziny;
- Koordynuje pomoc dla małoletniego oraz jego rodziny;
- Przeprowadza rozmowy z małoletnim oraz jego rodzicami lub prawnymi opiekunami;
- Pozostaje w kontakcie z wychowawcą i dyrektorem w sprawach dotyczących małoletniego;
- Pomaga pracownikom szkoły we właściwym postępowaniu wobec ofiary przemocy;
- Informuje rodziców o dostępnych kierunkach wsparcia ucznia;
- Pomaga rodzicom w zrozumieniu typowych reakcji dzieci na różnorodne sytuacje;
- Kieruje dziecko oraz rodziców do instytucji specjalistycznych;
- Współpracuje ze specjalistami pomagającymi dziecku i jego rodzinie;
- Uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” oraz zgłasza podejrzenie na policję/ do prokuratury (załącznik nr 3);
- Dokumentuje podejmowane działania względem małoletniego i jego rodziny (załącznik nr 2);
- Tworzy plan pomocy i wsparcia dla dziecka krzywdzonego;
- Umożliwia poszerzanie wiedzy i kompetencji opiekuńczo- wychowawczych, związanych z ochroną małoletniego przed zagrożeniami oraz dotyczące pozytywnych metod wychowawczych;
- Pozyskuje od rodziców i opiekunów informacje zwrotne na temat realizacji w szkole Standardów Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem.
- Dbą o ogólną dostępność na terenie szkoły informacji o organizacjach i instytucjach pomagających ofiarom przemocy.

c) Wychowawca:

- Przyjmuje zgłoszenie o podejrzeniu przemocy w rodzinie ucznia, sporządza notatkę służbową (załącznik nr 1);
- Powiadamia dyrektora szkoły i pedagoga szkolnego;
- Uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”;
- W przypadku, gdy uczeń ma obrażenia przekazuje go pod opiekę osoby udzielającej pomocy przedmedycznej;
- Na bieżąco kontaktuje się z rodzicami/ opiekunami prawnymi ucznia;
- Opracowuje wspólnie z pedagogiem i psychologiem plan pomocy/ wsparcia dziecku krzywdzonemu;
- Udziela możliwego wsparcia uczniowi oraz monitoruje jego sytuację;
- Nadzoruje zespół klasowy, by skutki przemocy nie wpływały na sytuację szkolną ucznia;
- Dbą o realizację treści dotyczącej bezpieczeństwa i profilaktyki w bieżącej pracy z uczniami;
- Przekazuje rodzicom obowiązujące w szkole standardy ochrony małoletnich, zachęca rodziców/opiekunów uczniów do zaangażowania się na rzecz ochrony małoletnich;
- Wspiera dążenie rodziców/opiekunów prawnym do zwiększenia kompetencji związanych z pozytywnymi metodami wychowawczymi oraz ochroną przed zagrożeniami;
- Pozyskuje od rodziców i opiekunów informacje zwrotne na temat realizacji w szkole Standardów Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem.

d) Nauczyciele:

- Przekazują wychowawcy i pedagogowi lub psychologowi szkolnemu podejrzenia związane z przemocą wobec ucznia;
- Uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”;
- Realizują treści z zakresu bezpieczeństwa i profilaktyki w bieżącej pracy pedagogicznej z uczniami;

e) Niepedagogiczni pracownicy szkoły:

- Reagują na wszelkie przejawy przemocy rówieśniczej/ dorosłego wobec dziecka oraz niepokojące zachowania, których są świadkami, bądź pozyskują tę wiedzę od innych osób;

- Zgłaszają obserwowane niepokojące sygnały dyrekcji szkoły, pedagogowi/psychologowi szkolnemu lub nauczycielom.

1. *Procedury interwencji w sytuacji zachowań presuicydalnych i suicydalnych uczniów*

Zachowaniem suicydalnym nazywamy wszelkie działania o charakterze autoagresywnym

A. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WYSTĄPIEIA WSRÓD UCZNIÓW SAMOUSZKODZEŃ

1. **Każdy pracownik szkoły**- w tym przypadku **Osoba Pierwszego Kontakt**u ma obowiązek niezwłocznie poinformować dyrektora szkoły lub specjalistę o niepokojących zachowaniach ucznia, które mogą sugerować dokonywania przez niego samookaleczeń;
2. Poinformowana (pkt.1) osoba, lub pracownik wskazany przez dyrektora szkoły nawiązuje kontakt z uczniem, opierając się na zasadzie poufności i dyskrecji;
3. **Specjalista**/ osoba wskazana przez dyrektora szkoły informuje **Osobę Pierwszego Kontakt**u o zakończeniu interwencji, udzielając mu jej możliwie najwięcej informacji, nie naruszając zasady poufności. Poświadczą tym udzielenie optymalnej i adekwatnej formy pomocy dla ucznia;
4. **Osoba Pierwszego Kontakt**u ocenia zachowania ucznia i w zależności od tej oceny podejmuje dalsze działania.

Ocenę zachowania ucznia dzielimy na trzy kategorie:

- a) Problem jest błahy, bądź został już rozwiązany, w związku z czym nie są podejmowania działania, poza zachęceniem ucznia do kontynuowania współpracy ze specjalistą- w przypadku pojawienia się trudności;
- b) Problem jest poważny i wymaga dalszej interwencji, w związku z tym podejmujemy działania:
  - Powiadamy rodziców/ opiekunów prawnych o zaistniałych obserwacjach;
  - Sugerujemy rodzicom/ opiekunom prawnym konieczność dalszej pomocy oraz wskazujemy możliwości pozyskania pomocy specjalistycznej;
  - Interesujemy się i kontrolujemy na bieżąco postępy działań rodziców/ opiekunów prawnych we wsparciu ucznia;
  - W przypadku zaniechań/ zaniedbań ze strony rodziców/ opiekunów prawnych informujemy o tym pedagoga szkolnego (dalsze procedury przewidziane przez przepisy prawa).

B. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRÓB SAMOBÓJCZYCH

1. Każdy pracownik szkoły- ***Osoba Pierwszego Kontakt*** ma obowiązek zareagowania na wszelkie przejawy zachowań autodestrukcyjnych wśród uczniów;
2. W przypadku zaobserwowania lub pozyskania wiedzy na temat planów, bądź podjęcia próby samobójczej, każdy pracownik szkoły ma obowiązek poinformowania o tym dyrektora szkoły;

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU STWIERDZENIA WYSTĄPIENIA U UCZNIĄ CZYNNIKÓW WSKAZUJĄCYCH NA RYZYKO ZACHOWAŃ SAMOBÓJCZYCH:

Czynniki wysokiego ryzyka zachowań samobójczych:

- Mówienie przez ucznia o poczuciu bezradności, beznadziejności, braku sensu w życiu;
- Mówienie wprost lub pośrednio o planowanym samobójstwie, głoszenie jego pozytywnych aspektów, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu;
- Pozbywanie się cennych dla ucznia, osobistych rzeczy;
- Zrywanie przez ucznia kontaktów nawet z najbliższymi kolegami, izolacja od otoczenia, zamykanie się w sobie;
- Zaniechanie aktywności, do niedawna atrakcyjnej i ważnej dla ucznia;
- Pojawienie się istotnych zmian charakteru, nastroju, odmiennych do dotychczasowych zachowań;
- Pojawienie się skłonności do zachowań ryzykownych takich jak np. spożywanie alkoholu, samookaleczanie się, zażywanie narkotyków- zainteresowanie się ich różnorodnością i eksperymentowanie ich działania;
- Nadmierne zainteresowanie się tematyką umierania, śmierci itp;
- Fakt pojawienia się w przeszłości prób samobójczych;
- Pojawienie się fascynacji osobami (np. ze świata kultury), które poniosły śmierć w drodze samobójstwa.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog, psycholog szkolny wspólnie podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

1. Jednoznacznie ustalają przesłanki stanowiące zagrożenie w przypadku konkretnego ucznia (z listy powyżej);
2. Dokonują analizy sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu ustalenia wstępnej, przypuszczalnej przyczyny pojawienia się zjawiska myśli samobójczych;
3. Kontaktują się z rodzicami/ opiekunami prawnymi w celu ustalenia czy osoby te posiadają świadomość występowania problemów i z czego one mogą wynikać;
4. Przekazują zdobyte informacje o ryzyku zagrożenia samobójstwem rodzicom/ opiekunom prawnym i dyrektorowi szkoły;
5. Ustalają z rodzicami/ opiekunami prawnymi zasady wzajemnych kontaktów oraz proponują pomoc psychologiczno- pedagogiczną na terenie szkoły i poza nią.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POZYSKANIA INFORMACJI OD DZIECKA, KOLEGÓW, RODZINY, OSÓB POSTRONNYCH, ŻE UCZEŃ POSTANOWIŁ POPEŁNIĆ SAMOBÓJSTWO:

Na skutek diagnozy o ryzyku wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor podejmują następujące działania:

- Zaproszenie ucznia do bezpiecznego, ustronnego miejsca- niepozostawianie go samego;
- Poinformowanie o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców/ opiekunów prawnych;
- Przekazanie ucznia pod opiekę rodziców/ opiekunów prawnych, jeżeli natomiast przyczyna leży w sytuacji domowej dziecka- przekazanie ucznia pod opiekę policji;

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POZYSKANIA INFORMACJI O PODJĘCIU PRZEZ UCZNIĄ PRÓBY SAMOBÓJCZEJ:

W powyższym przypadku dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:

*Jeśli próba samobójcza miała miejsce **na terenie szkoły** Osoba Pierwszego Kontakt:*

- Powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
- Dyrektor, pedagog szkolny, wychowawca weryfikują, czy niezbędne będzie niezwłoczne wezwanie pogotowia ratunkowego;
- Psycholog szkolny, pedagog szkolny otaczają opieką psychologiczną ucznia;
- Dyrektor powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych oraz wzywa pogotowie ratunkowe w kolejności uzależnionej od stanu zdrowia ucznia;
- Dyrektor szkoły, pedagog szkolny i wychowawca przeprowadzają rozmowę wspierającą z rodzicami/ opiekunami prawnymi oraz przekazują informacje na temat dostępnej pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

*Jeśli próba samobójcza miała miejsce **w domu**, a rodzic poinformował o zdarzeniu szkołę:*

- dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazują informację na temat dostępnej pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- o powyższym zdarzeniu dyrektor szkoły informuje radę pedagogiczną, pod rygorem tajemnicy zawodowej, w celu podjęcia wspólnej strategii postępowania z uczniem po powrocie dziecka do szkoły oraz jego obserwacji przez wszystkich nauczycieli;
- psycholog i pedagog szkolny planują działania mające na celu stworzenie dziecku poczucia bezpieczeństwa w szkole oraz atmosfery życzliwości i wsparcia- informacje na ten temat przekazują rodzicom/ opiekunom prawnym, a także wskazują możliwą pomoc psychologiczno- pedagogiczną.

*W przypadku **śmierci** ucznia w wyniku samobójstwa:*

- Dyrektor informuje organ prowadzący i nadzorujący o zaistniałym zdarzeniu;
- Psycholog i pedagog szkolny udzielają pomocy i wsparcia psychologiczno- pedagogicznego innym uczniom szkoły i nauczycielom;

- Zapraszani są inni specjaliści (np. Traumatolodzy) w celu zapewnienia wsparcia strauumatyzowanym uczniom i nauczycielom.

C. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO POWROCIE UCZNIĄ DO SZKOŁY PO PRÓBIE SAMOBÓJCZEJ

1. **W chwili powrotu ucznia do szkoły**, po pobycie w szpitalu, na skutek podjętej próby samobójczej bądź innych zaburzeń natury psychicznej i emocjonalnej, należy zadbać o pozyskanie zaświadczenia od lekarza o braku przeciwwskazań do uczenia się dziecka na terenie szkoły w grupie innych uczniów;
2. **Przed planowanym powrotem do szkoły ucznia** po podjętej próbie samobójczej pedagog, psycholog, bądź wychowawca nawiązują kontakt z rodzicami dziecka, w celu wypracowania postępowania, mającego na celu zminimalizowanie u niego stresu i przygotowania go do powrotu do szkoły;
3. **Od pierwszych kontaktów**, zaraz po powrocie ucznia po próbie samobójczej do szkoły, należy mu zapewnić wsparcie, akceptacje oraz wykazać zrozumienie dla jego sytuacji;

Zadaniem pedagoga i psychologa, w współpracy z wychowawcą, jest otoczenie opieką ucznia po podjętej próbie samobójczej. Powinnością ich jest wsparcie w postaci rozmów, spotkań tak z uczniem, jak i jego rodzicami/ opiekunami prawnymi. Proponują skorzystanie z fachowej pomocy w specjalistycznych ośrodkach.

- Pedagog szkolny, psycholog lub wychowawca udzielają wsparcia emocjonalnego oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej także innym uczniom szkoły, w szczególności kolegom i koleżankom z klasy oraz bliskim znajomym ucznia po próbie samobójczej;
- Zadaniem nauczycieli, wychowawcy i innych pracowników szkoły jest monitorowanie ucznia po próbie samobójczej i niezwłoczne reagowanie na niepokojące zachowania, sugerujące pogorszenie stanu zdrowia;
- W przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny pozyska ze szkoły informacje o pogorszeniu stanu zdrowia ucznia po próbie samobójczej ma niezwłocznie odebrać dziecko ze szkoły i udać się do specjalisty opiekującego się zdrowiem psychicznym dziecka;
- Jeśli rodzice/ opiekunowie prawni nie odbiorą dziecka, zgodnie z zaleceniem dyrektora szkoły, należy wezwać służby medyczne i oddać dziecko pod ich opiekę;
- Każda tego typu interwencja jest podstawą do egzekwowania od rodziców/ opiekunów prawnych zaświadczenia od lekarza specjalisty o braku przeciwwskazań do kontynuowania nauki w szkole w grupie rówieśniczej.

D. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ŚMIERCI SAMOBÓJCZEJ UCZNIĄ (POSTWENCJA)

1. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje o tym fakcie organ prowadzący i nadzorujący;
2. W szkole zostaje uruchomiona procedura interwencji kryzysowej, którą prowadzą specjaliści pracujący w szkole;

3. Specjaliści przygotowują zbiór informacji udzielnych nauczycielom, uczniom i rodzicom;
4. Specjaliści przygotowują i przeprowadzają spotkania tematyczne z poszczególnymi grupami: uczniami, nauczycielami, pracownikami szkoły i rodzicami;
5. Pedagog/ psycholog szkolny, wychowawca, bądź inne osoby do tego wyznaczone udzielają wsparcia psychologiczno- pedagogicznego wśród innych uczniów szkoły, szczególnie w grupie klasowej i bliższych znajomym zmarłego ucznia;
6. Do ewentualnego kontaktu z mediami dyrektor szkoły wyznacza swojego rzecznika, który w sposób obiektywny przedstawia fakty związane ze śmiercią ucznia oraz wszystkimi działaniami podjętymi przez pracowników szkoły.

W przypadku samobójczej śmierci ucznia należy pamiętać o kilku zasadach:

- Wszystkie działania powinny być przeprowadzone niezwłocznie (najważniejsze są trzy dni od zdarzenia);
- Jak najszybciej o zdarzeniu powinni być poinformowani uczniowie, rodzice i personel szkoły. Informacja powinna być rzeczowa i obiektywna, bez zagłębiania się w szczegóły, powinna zawierać informacje, iż do zdarzenia przyczyniło się wiele czynników;
- Informacja o tragedii powinna być przekazywana w małych grupach klasowych, przez nauczycieli do tego przygotowanych przez specjalistów zatrudnionych w szkole;
- W rozmowach i dyskusjach nie pochwalamy tego typu zachowań, ani nie idealizujemy samobójcy. Kładziemy nacisk na konsekwencje dla pozostałych osób (trudne emocje i sposoby ich przeżywania). Udzielamy informacji o dostępnych w szkole formach pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- W trakcie spotkań z młodzieżą stwarzamy warunki do przepracowania zaistniałych emocji, należy przekazać uczniom, gdzie oferowana jest pomoc w kryzysie oraz numery telefonów zaufania;
- Nie powinno się organizować spotkań wspominających osobę samobójcy, ani poświęcać jej apeli szkolnych, na których omawiałoby się zdarzenie;
- Należy umożliwić uczniom uczestnictwo w ceremoniach pogrzebowych, jednak uwzględniając potrzeby rodziny zmarłego;
- Po samobójstwie lub jego usiłowaniu istnieje ryzyko wystąpienia tzw. Efektu Wertera (zarażenie samobójstwem), w związku z tym należy zidentyfikować wszystkich uczniów w złej kondycji emocjonalnej i o skłonnościach samobójczych. Te osoby należy otoczyć większym wsparciem i opieką.

E. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POJAWIENIA SIĘ NAGŁEGO KRYZYSU EMOCJONALNEGO UCZNIĄ

1. Gdy **Osoba Pierwszego Kontakt** zauważy ucznia, który zachowuje się w sposób sugerujący wystąpienie *kryzysu emocjonalnego*, powinna niezwłocznie o tym poinformować dyrektora szkoły oraz pedagoga/ psychologa szkolnego;
2. Uczeń ów powinien udać się z pedagogiem/ psychologiem szkolnym, bądź osobą upoważnioną przez nich lub dyrektora szkoły do miejsca odosobnienia, wskazanego

przez dyrektora szkoły. Pod opieką osoby upoważnionej uczeń powinien pozostać do czasu przybycia rodziców/ opiekunów prawnych lub służb ratowniczych (jeśli stan emocjonalny ucznia tego wymaga);

3. Jeśli rodzice/ opiekunowie prawni nie stawią się w szkole należy niezwłocznie wezwać pogotowie ratunkowe i razem z służbami medycznymi zdecydować o dalszym postępowaniu względem ucznia;
4. Dyrektor, pedagog/ psycholog szkolny, wychowawca powinien razem z rodzicami/ opiekunami prawnymi wypracować zasady dalszego postępowania z uczniem w kryzysie emocjonalnym. Najważniejsza będzie pomoc w pokierowaniu rodziny do instytucji niosących specjalistyczną pomoc psychologiczno- pedagogiczną, nastawioną na wyprowadzenie ucznia z kryzysu.

2. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej:

- Przyjęcie informacji o podejrzeniu krzywdzenia ucznia, sporządzenie notatki służbowej– jeśli osobą przyjmującą zgłoszenie jest nauczyciel to informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę lub pedagoga szkolnego;
- Wychowawca lub pedagog/psycholog badają okoliczności sprawy, poznając szczegóły zajścia, np. przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość itd.);
- W przypadku potwierdzenia zdarzenia wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny informują dyrektora szkoły;
- Wychowawca lub pedagog wzywa do szkoły rodzica, prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny pokrzywdzonego, której sprawa nie dotyczy- nie dotyczy, gdy sprawcą przemocy jest osoba ze środowiska rodzinnego i dziecku grozi niebezpieczeństwo- wówczas wzywa policję;
- Pedagog/psycholog i wychowawca opracowuje plan wsparcia dziecku i rodzinie;
- Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia dyrektor, wychowawca lub pedagog/psycholog wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).
- Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta” i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza oraz składa wniosek do odpowiedniej instytucji:
  - W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dyrektor powiadamia policję lub prokuraturę;
  - W przypadku zaniedbywania dziecka, poniżania, upokarzania, ośmieszania dziecka, wciągania dziecka w konflikt dorosłych, manipulowania nim dyrektor powiadamia sąd lub Zespół ds. przeciwdziałania przemocy MOPS;

3. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy ze strony pracownika szkoły:

- Osoba podejrzewająca krzywdzenie ucznia w szkole zgłasza problem dyrektorowi;
- Dyrektor podejmuje czynności w celu zbadania sprawy: rozmowa z dzieckiem, rozmowa z pracownikiem na temat podejrzenia krzywdzenia, rozmowa z pracownikami szkoły na temat zdarzenia, obserwacja pracownika itd.;
- Dyrektor powiadamia rodziców/ prawnych opiekunów ucznia.

- Dyrektor szkoły po potwierdzeniu informacji podejmuje działania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa ogólnego i prawa pracy, stosuje karę porządkową, powiadamia prokuraturę lub kieruje sprawę do komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli;
- W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłaszają rodzice/ opiekunowie prawni ucznia dyrektor lub pedagog/psycholog mogą zaproponować zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej bezstronnej instytucji- ze spotkania z rodzicami sporządza się notatkę;
- Jeśli osobą przyjmującą zgłoszenie ucznia o łamaniu jego praw jest nauczyciel to przekazuje tę informację wychowawcy dziecka lub pedagogowi szkolnemu;
- W zależności od sytuacji dyrektor informuje rodziców/ opiekunów prawnych oraz dziecko o poczynionych ustaleniach i możliwych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

4. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez rodzica lub członka rodziny innego ucznia:

- Każdy świadek krzywdzenia ucznia przez rodzica/ opiekuna prawnego lub dorosłego członka rodziny innego ucznia zgłasza problem pedagogowi szkolnemu lub dyrektorowi szkoły;
- Dyrektor i pedagog przeprowadzają rozmowę z wyżej wymienionymi osobami na temat zdarzenia, pouczają i proponują możliwe sposoby rozwiązania sytuacji;
- O zaistniałym fakcie krzywdzenia ucznia oraz o rozmowie przeprowadzonej przez dyrektora i pedagoga lub psychologa z rodzicem/ opiekunem prawnym lub członkiem rodziny innego ucznia, który jest sprawcą krzywdzenia zostają powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie tego dziecka;
- Zespół pomocy Psychologiczno- pedagogicznej obejmuje opieką krzywdzonego ucznia;
- W przypadku powtórzenia się powyższej sytuacji dyrektor szkoły powiadamia o tym fakcie policję.

5. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia ucznia przez innych uczniów:

- Każdy pracownik szkoły jest zobowiązany do bezpośredniej i natychmiastowej reakcja na akty agresji i przemocy przejawianej wobec uczniów;
- Rozmowa przeprowadzana przez nauczyciela z ofiarą i sprawcą przemocy m na celu nakłonienie sprawcy do zadośćuczynienia osobie poszkodowanej;
- Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia dyrektor lub inny pracownik szkoły wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych);
- Jeżeli akty agresji i przemocy nie są incydentalne wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny podejmuje rozmowy z uczniem będącym celem agresji/ przemocy w celu uściślenia okoliczności zdarzeń i ich częstotliwości, z ewentualnymi świadkami oraz rozmawiają ze sprawcą/sprawcami;
- Jeśli wymaga tego sytuacja wychowawca lub pedagog zawiadamia lub wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych krzywdzonego ucznia i sprawcy/sprawców;
- Uczniowi będącemu ofiarą przemocy zapewnia się pomoc psychologiczno-pedagogiczną zgodnie z jego potrzebami.
- Ucznia będącego sprawcą przemocy obejmuje się stałą opieką i nadzorem wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego;
- Jeśli świadkami przemocy byli inni uczniowie i wymaga tego sytuacja nauczyciel omawia przebieg zdarzenia podpowiadając, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, jak reagować na krzywdzenie i komu taki fakt zgłaszać. Jeśli problem dotyczy konkretnej klasy wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny przeprowadzają dodatkowe zajęcia tematyczne, dotyczące przemocy i radzenia

sobie z agresją oraz rozwiązywaniem konfliktów. Działania koordynuje i monitoruje wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny;

- W przypadku, gdy sprawca agresji/przemocy jest nieznanym, dyrektor, wychowawca lub pedagog po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji lub sam zawiadamia policję.

6. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy:

- Nauczyciel lub inna osoba posiadająca wiedzę o zdarzeniu informuje o tym fakcie wychowawcę, pedagoga lub dyrektora szkoły;
- Osoba, której zgłoszono zdarzenie zobowiązana jest:
  - o wyjaśnić zdarzenie i ewentualnie ustalić sprawcę;
  - o porozmawiać z poszkodowanym uczniem (zapewnić wsparcie psychiczne, poradę);
  - o porozmawiać ze sprawcą, ustalić okoliczności zajścia, zobowiązać ucznia do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiałów z sieci;
  - o powiadomić opiekunów poszkodowanego ucznia o zdarzeniu;
  - o powiadomić opiekunów sprawcy o zajściu, omówić z nimi zachowanie dziecka;
  - o zaproponować pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom (poszkodowany, sprawca), jeżeli jest taka potrzeba.
- W przypadku, gdy sprawca nie stosuje się do ustaleń i jeśli uczeń jest nadal krzywdzony dyrektor podejmuje działania przewidziane prawem;
- W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest nieznanym, dyrektor, wychowawca lub pedagog po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/ opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji.

7. Procedura postępowania wobec ucznia z zaburzeniami psychicznymi, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie:

- Nauczyciel zostawia klasę pod opieką innego nauczyciela lub pracownika szkoły i zaprowadza ucznia do pedagoga/psychologa lub pielęgniarki szkolnej;
- Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego;
- Wychowawca lub pedagog po zbadaniu okoliczności zdarzenia informuje dyrektora szkoły;
- Jeśli stan zdrowia ucznia lub uczniów wskazuje na zagrożenie zdrowia lub życia dyrektor lub inny pracownik szkoły wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych);
- Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym uczniem, sprawcą oraz ewentualnymi świadkami;
- W razie potrzeby wychowawca klasy lub pedagog zawiadamia i wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów chorego dziecka i poszkodowanego;
- Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą ustala się działania wobec chorego ucznia;
- Wobec poszkodowanego ucznia ustala się formy wsparcia dostosowane do jego potrzeb i sytuacji.
- Działania koordynuje i monitoruje wychowawca lub pedagog szkolny;
- Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie współpracują ze szkołą lub podjęte działania są nieskuteczne, a akty agresji się powtarzają dyrektor szkoły powiadamia sąd.

Rozdział VI

PROCEDURA SKŁADANIA ZAWIADOMIENIA O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO ORAZ ZAWIADOMIENIA SĄDU OPIEKUŃCZEGO

W przypadku pozyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18. roku życia, jest ofiarą przemocy w rodzinie, należy podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy/pedagogowi szkolnemu/dyrektorowi szkoły;
2. Pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem w celu ustalenia faktu krzywdzenia, informuje go o tym, jakie działania jest zobowiązany podjąć. Sprawdza, czy dziecko będzie w dotychczasowym miejscu zamieszkania bezpieczne na czas prowadzonych działań. Następnie pedagog wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych, przeprowadza z nimi rozmowę, informuje o zamiarze podjęcia określonych działań i przedstawia propozycję ustalenia planu bezpieczeństwa;
3. Pedagog szkolny sporządza opis sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan bezpieczeństwa (pomocy dziecku), który uwzględniałby sposoby zapewnienia uczniowi bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może mu zaoferować, a także informację o specjalistycznych placówkach pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba;
4. Pedagog szkolny ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi plan bezpieczeństwa (pomocy dziecku) poprzez określenie sposobu powstrzymania przemocy ze strony dorosłych wobec ucznia i zobowiązanie do skonsultowania sprawy przemocy z psychologiem. Ponadto ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka;
5. Dyrektor przekazuje rodzicom/ opiekunom prawnym informacje o obowiązkach szkoły w takich okolicznościach, dotyczące zgłaszania spraw do prokuratury (załącznik nr 1), sądu rodzinnego i nieletnich (załącznik nr 4) ujawnionej przemocy wobec małoletniego;
6. Jeżeli rodzice/ opiekunowie prawni odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, dyrektor szkoły niezwłocznie składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Rozdział VII

ZASADY UDOSTĘPNIANIA PRACOWNIKOM, MAŁOLETNIEM I ICH RODZICOM/OPIEKUNOM STANDARDÓW DO ZAZNAJOMIENIA I STOSOWANIA

1. Standardy ochrony małoletnich są udostępniane pracownikom szkoły, małoletnim i ich opiekunom na żądanie.
2. Standardy są zamieszczone na stronie internetowej szkoły pod adresem www.sp109lodz.wikom.pl
3. Każdy pracownik ma obowiązek zapoznać się z standardami po zawarciu umowy o pracę.
4. Zapoznanie się z standardami pracownicy szkoły potwierdzają podpisem.
5. Rodzice/opiekunowie prawni małoletnich zapoznawani są ze standardami na początku roku szkolnego.

Rozdział VIII

WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI, A W SZCZEGÓLNOŚCI ZACHOWAŃ NIEDOZWOLONÝCH

1. Naczelną zasadą relacji między małoletnimi jest wzajemne traktowanie się z szacunkiem, przy uwzględnianiu godności i potrzeb wszystkich małoletnich. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec innego małoletniego w jakiegokolwiek formie;
2. Uczniom nie wolno stosować agresji, używać przemocy, znęcać się nad uczniami słabszymi, posługiwać się wulgarnym, obraźliwym językiem;
3. Uczniom nie wolno wzajemnie się zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać. Nie wolno krzyczeć na innych małoletnich;
4. Uczniowie powinni szanować prawo innych uczniów do prywatności;
5. Uczniom nie wolno używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywać wobec innych uczniów przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
6. Uczniom nie wolno utrwać wizerunku innych uczniów (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić;
7. Uczniom nie wolno proponować kolegom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, a także używać ich w obecności innych uczniów.

Rozdział IX

PROCEDURY OCHRONY DZIECI PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI W INTERNECIE ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

1. Infrastruktura internetowa szkoły daje dostęp do sieci zarówno pracownikom, jak i uczniom w czasie zajęć i poza nimi;
2. Rozwiązania organizacyjne na poziomie szkoły bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa;
3. Za bezpieczeństwo sieci w szkole jest odpowiedzialna osoba, wyznaczona przez dyrektora szkoły.

Do jej obowiązków należą działania według poniższych procedur:

- Zabezpieczenie sieci internetowej szkoły przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację oprogramowania antywirusowego, antyspiegowskiego i innych niezbędnych narzędzi komputerowych oraz programowych, które będą chroniły przed niepowołanymi aktywnościami w infrastrukturze informatycznej szkoły;
  - Aktualizowanie oprogramowania przy każdorazowym rozbudowaniu narzędzi;
  - Okresowe i systematyczne sprawdzanie, czy na komputerach ze swobodnym dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści.
    - W przypadku znalezienia nieodpowiednich treści wyznaczony pracownik ustala sprawców zabronionych aktywności. Informację o tym uczniu wyznaczony pracownik przekazuje jego wychowawcy.
    - Wychowawca przeprowadza z nim rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie. Jeżeli w wyniku takiej rozmowy nauczyciel uzyska informację, że uczeń jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.
4. Istnieje regulamin korzystania z Internetu przez uczniów oraz procedura określająca działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze.
  5. Każdy nauczyciel, pod którego nadzorem uczniowie mają dostęp do sieci w szkole, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas zajęć.
  6. Szkoła zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu przy komputerach, z których możliwy jest swobodny dostęp do sieci.

Zasady ochrony wizerunku dziecka/ucznia.

1. Szkoła, uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
2. Pracownikowi instytucji nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku ucznia (filmowanie, fotografowanie) na terenie instytucji bez pisemnej zgody opiekuna ucznia.
3. W celu uzyskania zgody opiekuna ucznia na utrwalanie wizerunku ucznia, pracownik szkoły może skontaktować się z opiekunem ucznia i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna ucznia a bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
4. Jeżeli wizerunek ucznia stanowi jedynie szczegół całości takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku ucznia nie jest wymagana.
5. Wszystkie osoby niebędące pracownikami szkoły, a utrwalające wizerunek uczniów na nośnikach, zobowiązane są do nie wykorzystywania ich w celach niezgodnych z prawem.
6. Upublicznienie przez pracownika instytucji wizerunku ucznia utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-video) wymaga pisemnej zgody opiekuna ucznia.
7. Przed utrwaleniem wizerunku ucznia należy ucznia oraz opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony ten zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście

będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie szkoły w celach promocyjnych, w gazecie lokalnej).

8. Szkoła zapewnia edukację uczniom na temat zasad ochrony ich wizerunku.

Rozdział X

ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

1. Rozpoznanie sygnałów wskazujących na krzywdzenie małoletniego:

- Zdobycie wszelkich informacji dotyczących krzywdzenia ucznia;
- Gotowość do odpowiedzialnego reagowania w sytuacji zagrożenia dobra uczniów.

2. Sprawdzanie sygnałów poprzez zbieranie dodatkowych informacji:

- W przypadku dostrzeżenia sygnałów przez szkołę należy je zweryfikować, zbierając informacje pochodzące od innych pracowników szkoły oraz zawarte w dokumentacji;
- Pedagog szkolny kompletuje informacje i koordynuje działania zmierzające do udzielenia pomocy uczniowi w szkole, a współpracuje z innymi instytucjami i osobami, np. kuratorem sądowym, pracownikiem socjalnym, dzielnicowym;
- Nauczyciel wychowania fizycznego, pielęgniarka szkolna zwracają uwagę na ślady mogące świadczyć o stosowanej przemocy fizycznej wobec dziecka, obserwują, czy ma miejsce niechęć dziecka do rozbierania się, oznaki bólu przy poruszaniu się itp.;
- Zaburzone zachowanie ucznia, które może być skutkiem krzywdzenia powinno być zauważone przez wychowawcę/ nauczyciela i zgłoszone do pedagoga/ psychologa szkolnego;
- Dokumentacja szkolna musi zawierać informacje o absencji ucznia, jego ocenach oraz wszelkie adnotacje dotyczące jego zachowaniu ucznia;
- Pedagog szkolny nawiązuje kontakt z pracownikami innych służb i instytucji, zajmujących się dzieckiem i jego rodziną, w celu zweryfikowania posiadanych informacji;

3. Dla potwierdzenia podejrzeń, dotyczących krzywdzenia dziecka należy przeprowadzić rozmowy z osobami z jego otoczenia: rodzicami, rodzeństwem i nauczycielami rodzeństwa;

4. Diagnoza i analiza problemu krzywdzenia dziecka jest niezbędna dla prawidłowej oceny zagrożenia zdrowia i życia dziecka oraz możliwości jego wsparcia;

5. W przypadku potwierdzenia krzywdzenia dziecka należy odpowiednio zaplanować i przeprowadzić interwencję zgodnie z procedurami postępowania, które szczegółowo zostały opisane w **rozdziale V**.

6. Działania prawne polegają na zgłoszeniu sprawy policji, prokuraturze sądowi lub zespołowi interdyscyplinarnemu MOPS w zależności od sytuacji opisanych w **rozdziale VI**.

7. Zadania szkoły w pomocy dziecku krzywdzonemu:

- Zauważenie sygnałów krzywdzenia i uruchomienie działań interwencyjnych we współpracy z innym służbami działającymi w lokalnym systemie pomocy;
- Zaangażowanie we współpracę rodziców/ opiekunów prawnych, w celu powstrzymania krzywdzenia dziecka i dla znalezienia rozwiązywania jego problemów;
- W uzasadnionych przypadkach podjęcie działań prawnych (zawiadomienie sądu rodzinnego, policji lub prokuratury);
- Objęcie ucznia niezbędną pomocą, oferowaną na terenie szkoły, pomocną w realizowaniu przez niego zadań szkolnych oraz w budowaniu pozytywnych relacji z dorosłymi i rówieśnikami;

- Korygowanie zaburzenia zachowania dziecka w ramach codziennej pracy wychowawców i nauczycieli.

Rozdział XI

MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW

1. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji standardów ochrony małoletnich jest pedagog szkolny;
2. Pedagog odbiera zgłoszenia dotyczące problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa dzieci, reaguje na te zgłoszenia, konsultuje informacje, w miarę możliwości z innymi podmiotami; w uzasadnionych przypadkach może zgłaszać sprawy odpowiednim służbom (MOPS, GOPS, policja, sąd rodzinny, przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego, prokuratura);
3. Pedagog i psycholog szkolny na bieżąco zbierają opinie rodziców, prawnych opiekunów i dzieci o rezultatach realizacji polityki (skargi, wnioski, uwagi, informacje pozyskane w trakcie rozmów z dziećmi, rodzicami i opiekunami). Informacje wychowawców, nauczycieli, dane pozyskanych ze środowiska lokalnego i instytucji współpracujących ze szkołą są bazą do wykonania rzetelnego badania i skuteczności standardów ochrony małoletnich.
4. Pedagog szkolny okresowo przeprowadza diagnozę dotyczącą problematyki przemocy i zagrożeń.
5. Każdy pracownik szkoły, uczniowie i ich rodzice, mogą proponować zmiany w standardach ochrony małoletnich oraz ujawniać naruszenia w szkole ustalonych zapisów;
6. Dyrektor wprowadza niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły nowe brzmienie standardów ochrony małoletnich.

Rozdział XII

PRZEPISY KOŃCOWE

Standardy ochrony małoletnich wchodzi w życie z dniem 15 lutego 2024

Załącznik do procedury nr 3

Komenda Rejonowa Policji w .....

bądź Prokuratura Rejonowa w .....

Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Niniejszym zawiadamiam o możliwości popełnienia przestępstwa kwalifikowanego z art. ....

(1) Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.) na szkodę małoletniego .....(2)

Uzasadnienie

W uzasadnieniu opisać stan faktyczny, w szczególności to, w jaki sposób pracownicy placówki dowiedzieli się o przestępstwie popełnionym na szkodę małoletniego i jakie okoliczności lub dowody świadczą o możliwości popełnienia przestępstwa. Jeżeli okoliczności te stały się wiadome pracownikom placówki, należy podać, w miarę możliwości, następujące dane dotyczące przestępstwa:

- 1) datę,
- 2) miejsce,
- 3) okoliczności przestępstwa,
- 4) świadków,
- 5) materiał dowodowy o popełnieniu przestępstwa, np. dokumenty, wydruki, nagrania, zaświadczenia).

.....

(imię i nazwisko osoby zgłaszającej)

1. Należy wpisać przestępstwo spośród wymienionych w § 2 procedury. W razie braku możliwości dokonania kwalifikacji przestępstwa można tę część pominąć.
2. Należy wpisać dane dziecka.

Załącznik do procedury nr 2

Karta interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka.

2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia).		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia.		
4. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa.	Data.	Działanie.
5. Spotkania z opiekunami dziecka/z kim?	Data.	Opis przebiegu spotkania.
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe).	zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, - wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, - inny rodzaj interwencji. Jaki?	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji.		
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/ działania placówki/działania rodziców.	Data.	Działanie.

Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny²

miejsowość, data

Sąd Rejonowy³ w .....

Wydział Rodzinny i Nieletnich

adres sądu

Wnioskodawca: *imię i nazwisko osoby zgłaszającej*

adres osoby zgłaszającej

Uczestnicy postępowania: *imiona i nazwiska rodziców*

adres zamieszkania rodziny

rodzice małoletniego: *imię i nazwisko dziecka*

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego ..... (*imię i nazwisko dziecka, adres zamieszkania*) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Tutaj należy opisać niepokojące sytuacje, co sprawiło, że zdecydowaliśmy się na podjęcie interwencji, dlaczego uważamy, że dobro dziecka jest zagrożone.

Można zamieścić informacje o osobach, które były/są świadkami niepokojących zdarzeń.

W związku z powyższym, wnoszę o wydanie odpowiednich zarządzeń w celu zabezpieczenia dobra małoletniego dziecka.

podpis składającego wniosek

---

² Złożenie wniosku jest wolne od opłat

³ Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.